

Esélyek és lehetőségek

ÖN-KOR-KÉP • esélyegyenlőségi melléklet • 2007. január–február

2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év

EGYENLŐ ESÉLYEK MINDENKI SZÁMÁRA EURÓPAI ÉV – 2007

Az Európai Unió a hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés és a társadalmi egyenlőség előmozdítása terén hosszú múltra tekint vissza. Az egyre fejlettebb antidiszkriminációs jogszabályi keret azonban még nem eléggé közismert és széles körben alkalmazott. Az európai év célja, hogy az unió polgárai még inkább tisztában legyenek az egyenlőséghez és a megkülönböztetés mentes élethez kapcsolódó jogaikkal és kötelezettségeikkel. A kitűzött célok elérése érdekében a 2007-es év során figyelemfelkeltő akciókra, találkozókra és eseményekre, információs és népszerűsítő kampányra, valamint kutatások és tanulmányok elkészítésére kerül sor. Az európai év fókuszában az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 13. cikkében felsorolt hat diszkriminációs ok, vagyis a nemi, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, koron és szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés leküzdése áll.

Az európai év közösségi szintű célkitűzése, hogy a diszkrimináció elleni fellépés és az esélyegyenlőség elősegítése terén elért eddigi eredményekhez képest minden résztvevő állam további lépéseket tegyen az igazságos társadalom irányába, ahol a törvényekben garantált (de jure) és a megélt (de facto) egyenlőség egyre inkább közelít egymáshoz.

A program szintjei

Az európai év programja a szubszidiaritás és az arányosság elve alapján közösségi és nemzeti szintű intézkedésekből áll. A nemzeti szintű programokat tartalmazó nemzeti stratégiákat a tagállamok maguk készítik el, ezeket az Európai Bizottság központilag hagyja jóvá. A végrehajtást a tagállamok

által kinevezett Nemzeti Végrehajtó Testületek felügyelik. Az európai év teljes költségvetése 15 milliárd euró, ennek körülbelül felét osztják szét a résztvevő 30 ország között, a másik felét központi programokra és kutatásokra fordítják. Ebből a pénzből finanszírozza az unió az európai év központi információs és promóciós kampányát is. A tagállami szintű események megvalósításának költségeit az unió és a tagországok 50-50 százalékban viselik. A magyar programokra az európai év keretében hozzávetőlegesen 130 millió forint áll rendelkezésre.

Mindenki érintett

Az egyik legfontosabb törekvés, hogy az üzenetek a tagállamok minden társadalmi rétegé-

hez eljussanak, és minden embert megtaláljanak. Csak ezáltal nőhet a téma ismertsége és tudatosulhat mindenkiben az egyenlő bánásmód joga, illetve kötelezettsége.

Az európai év érintettje és résztvevője ezért minden állampolgár, a hátrányos megkülönböztetés potenciális áldozata, az őket képviselő civil szervezetek, jogvédő szervezetek, a munka világában a szociális párbeszéd résztvevői, valamint az antidiszkriminációs politikáért és esélyegyenlőség előmozdításáért felelős intézményrendszer.

Fontos, hogy az üzenetek eljussanak a közbeszéd alakítóhoz, hiszen ők azok, akik pozitív véleményükkel, ismertségükből fakadóan az ügyet előrevihetik, valamint a témát folyamatosan napirenden tarthatják. Ebből a szempontból is kiemelt jelentősége van az európai év keretében kiválasztott nemzeti nagyköveteknek, akik arcukat adják a közös célkitűzésekhez.

Egyértelmű mutatói lesznek az európai évnek a rendezvényeken résztvevők száma és összetétele, a programok megvalósításába bevont szervezetek száma, a kulcsfontosságú témák napirendre tűzése és releváns szakmapolitikai javaslatok, továbblépési lehetőségek felvázolása.

Négy közösségi célkitűzés

Az európai év programjai négy közösségi célkitűzés mentén valósulnak meg. Ezek a szempontok mintegy összefoglalják a megkülönböztetés-

ÖN-KOR-KÉP • esélyegyenlőségi melléklet • 2007. január–február

mentesség terén kívánatos általános fejlődést és továbblépést, valamint szemléletmód-, illetve attitűdváltást.

A *jogok* tudatosítása kiemelten fontos. Mindenkinek joga van az egyenlő bánásmóddhoz és a megkülönböztetés-mentességhez, az ezekről való tudás elsajátításához,

Nemzeti Végrehajtó Testület

Tagállami kijelölés alapján az európai év Nemzeti Végrehajtó Testületének szerepét a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Esélyegyenlőségi Főosztálya látja el, *Rauh Edit* szakállamtitkár felügyeletével.

Az európai évre való felkészülés során a Nemzeti Végrehajtó Testület feladata a nemzeti helyzetfelmérés alapján a stratégia és prioritások összegzése, valamint az Európai Bizottsággal kötött támogatási megállapodás szerint a megvalósítás felügyelete. Ennek értelmében 2007 során koordinálja és ellenőrzi a nemzeti intézkedések végrehajtását, együttműködik az Európai Bizottság által megbízott kommunikációs ügynökséggel, valamint az év lezárásával összefoglaló szakmai és pénzügyi beszámolót készít az év eseményeiről.

A Nemzeti Végrehajtó Testület munkáját szakértői munkacsoport segíti, amelyben minden, a témában érintett szervezet részt vesz: érdekegyeztető tanácsok, illetve civil ernyőszervezetek, az Egyenlő Bánásmód Hatóság, a munkaadói és munkavállalói érdekképviseletek, illetve az önkormányzati szféra is.

valamint a jogorvoslati lehetőségek megismeréséhez.

A *képviselő* vagy részvétel elve a megkülönböztetést elszenvedők hatalommal való felruházásának szükségességét, valamint a nők és férfiak kiegyensúlyozott társadalmi szerepvállalását jelenti.

Az *elismerés*, mint a sokféleség és az egyenlőség ünneplése, leginkább a hétköznapok szintjén, az emberek együttélése során jelentkezik. A sokféleség egyre inkább megélt napi valóság Európa-szerte, ezért fontos, hogy a sokszínűség pozitív oldala is előtérbe kerüljön a társadalmi diskurzus során.

A *tiszteletben tartás*, a másság elfogadása, a sztereotípiák, az előítéletek és az erőszak felszámolása alapvető elvárás a társadalom minden tagjával szemben. Az európai év során a

társadalmi kohézió, mint fontos érték jelenik meg.

Nemzeti stratégia és prioritások

Az európai év – természetéből adódóan – az antidiszkrimináció elleni fellépés teljes eszköztárának csak egyes elemeivel tud élni. A diszkrimináció szerteágazó és mélyen gyökerező problémájára egy korlátozott időtartamú és finanszírozású program keretei nem jelenthetnek teljes megoldást. A nemzeti stratégia ezért a rendelkezésre álló források és eszközök leghatékonyabb felhasználása mellett az egyéb esélyegyenlőségi kormányzati, önkormányzati és civil kezdeményezésekkel való szinergiára törekszik.

Forrás: Nemzeti stratégia és prioritások dokumentum www.szmm.gov.hu

Esélylatolgotó

Beszélgetés Rauh Edit szakállamtitkárral

Január végén volt Berlinben az európai év hivatalos nyitókonferenciája, a hazai delegációt Rauh Edit vezette. A berlini nyitókonferenciáról hazaérkezve interjú készült az esélyegyenlőségi szakállamtitkárral az európai év célkitűzéseiről, a megvalósítás eszközeiről, programokról, együttműködésekről.

„2007 – az esélyegyenlőség éve”. Időszerű és kiemelten fontos kérdéskör, ami a társadalom minden területére kiterjed. Mi előzi meg egy „speciális” év meghirdetését? Kik vesznek részt a célok és feladatok megfogalmazásában?

Az Európai Unió hétköznapjaiban megélt valóság a sokszínűség. A XXI. század európai társadalmát kultúrák és vallások nagyfokú eltérése, több generáció és különböző életstílusok egymás mellett élése jellemzi. Az esélyegyenlőség biztosításának célját jelölte ki az Európai Unió a 2007-es évre, hogy rámutasson az európai társadalmak különbözőségének előnyeire és tudatosítsa az állampolgároknak, hogy joguk van az egyenlő bánásmódra és a diszkriminációtól mentes életre, függetlenül nemüktől, faji vagy etnikai származásuktól, vallásuktól vagy meggyőződésüktől, fogyatékoságuktól, koruktól vagy szexuális orientációjuktól. Az unió esélyegyenlőségi politikájának alko-

„Egy esélyesebb világban,
egyenlő elbírálások mentén
a sokszínűség megsokszorozódik.”

Fotó: Pető Zsuzsa

tói számára nyilvánvaló volt, hogy bár egyfelől a társadalmi sokszínűségben rejlő potenciál jelentős hasznot hozhat a közösségnek, azonban ez a meglévő közösségi és tagállami antidiszkriminációs jogszabályok és alkalmazott intézkedések ellenére sem érvényesülhet kellőképp.

Ezen a felismerésen túl szempont volt, hogy idén ünnepeljük annak a Római Szerződésnek az 50. évfordulóját, amely nagyon határozottan leszögezte már akkor az emberi jogok biztosításának fontosságát. Az esélyegyenlőség évét két korábbi hasonló tematikus év is megelőzte: 1997-ben a rasszizmus elleni fellépés, 2003-ban a fogyatékkal élő emberek európai éve zajlott.

A 2007-es évnek az egyes emberek szempontjából két fontos célja van: meg kell, hogy ismerjék jogukat és élni tudjanak a meglévő jogorvoslati lehetőségekkel, valamint hogy mindenki tiszteletben tartsa mások másságát. Ez utóbbiról talán kevesebbet beszélünk, de fontos leszögezni, hogy senki sincs úgymond „beoltva” a diszkrimináció ellen. Természetes dolog, hogy mindenki a saját személyes közegében érzi otthon magát, de a nyitottság,

a másik elfogadása, a sztereotípiák, előítéletek lebontása, illetve ezek kialakulásának megelőzése tanulható és tanulandó feladata mindannyiunknak. Véleményem szerint bőven van tehát indok, amiért ezekről a kérdésekről ebben az évben beszélnünk kell.

Ön szerint elegendő lesz egy év arra, hogy azok a prioritások, amelyek mentén megfogalmazódott az európai év meghirdetése, jelentős horderejű, látványos eredményeket hozzanak?

Csak a program, a témára fókuszáló kampány egyéves, az elinduló folyamatok, együttműködések, meghirdetett projektek átívelnek az éven. Több éve végzett munka eredménye van mögöttünk, hiszen az esélyegyenlőséggel kapcsolatos feladatokat már évek óta teljesíti az ország és a többi tagállam kormányzata is. Ebből a szempontból nagyon fontosnak tartom a 2003–2004-es évet, amikor létrejött az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségről szóló törvény *Lévai Katalin* tárcanélküli miniszter előterjesztésében, aki „zászlajára tűzte” az esélyegyenlőséget. Az esélyegyenlőségi szakpoliti-

ka egyes területei és prioritásai akkor alakultak ki, akkor kerültek a köztudatba az egyes szakterminológiák magyar nyelvű megfogalmazásai is, illetve kialakult az államigazgatáson belül egy intézményrendszer, amely keretet adott a további munkának. Ez a folyamat egyébként azóta is tart, hiszen a szakmai tartalmak elmélyülése folyamatos, az élet újabb és újabb kihívásokat állít elénk, amelyeknek meg kell felelnünk. A törvény egyes részeit például azóta már felülvizsgálta, pontosította, illetve ki is egészítette az Országgyűlés.

A berlini nyitókonferencia milyen személyes és szakmai benyomásokat tett Önre?

Nekem személy szerint nagyon tetszett a konferencia szervezésében az, hogy protokolláris szabályoktól mentes volt. Úgy értékelem, hogy már ez is egy üzenete volt az európai évnek, mivel szabad légkörben, amolyan egyenlő esélyekkel mozgott minden résztvevő. Megnyilvánult mindez például abban, hogy – a nagyon magas szintű képviselő ellenére – nem voltak kijelölt helyek, a kör alakú térben mindenki ott ült, ahol neki jól esett.

A megnyitó beszédek közül kiemelném *Ursula von der Leyen* szövetségi miniszter és *Vladimír Spidla* biztos beszédét. Érdekes és mindenki számára új információt jelentett annak az Eurobarométer felmérésnek a kiértékelése, amelyet minden tagállamban 2006 során vettek fel. Ez az európai év kérdéskörei mentén vizsgálta a diszkriminációs helyzetet, és megmutatja az európai véleményét a diszkriminációról. Magyarország értékei hasonló képet mutatnak, mint a többi tagor-

szágé. Az érdekesség az egyes célcsoportokat érintő diszkrimináció érzékelésének eltérésében, illetve ezek időbeli alakulásában rejlik. Az év során tervezzük, hogy valamilyen formában feldolgozzuk ezeket az eredményeket.

A berlini nyitókonferencia magyar szemponból azért is jelentős, mert három EP-képviselő is aktívan részt vett a szekciók munkájában. Dr. Lévai Katalin az egyik szekció vezetőjeként, míg *dr. Gurmai Zita* és *Mohácsi Viktória* a panelbeszélgetések résztvevőiként tették a magyarországi tapasztalatokat a közös párbeszéd részévé.

Az első nap estéjét egy díszvacsora zárta, amely szintén protokollmentes volt. Az egyes fogások között fiatal fogyatékosokkal élő és ép táncosok és zenészek szórakoztatták a résztvevőket. A „lazaságot” az is jelezte, hogy az egyik zeneszám alatt valaki gondolt egyet és felkérte a német miniszter asszonyt egy táncra, ami szintén fokozta a hangulatot és könnyeddé tette az egymás közti közlekedést is.

Sokszínűség kontra egyenlőség. Változik-e a sokszínűség az esélyek kiegyenlítésével?

Egy esélyesebb világban, egyenlő elbírálások mentén a sokszínűség megélt napi valósággá válik. A sokszínűséget nem eltüntetni kell, hanem utat kell nyitni áramlásának. Tehát nem szabad asszimilálni a különböző identitásokat, hanem inkább meg kell erősíteni azokat. Azt gondolom, hogy egy sokszínű társadalomban mindenkinek joga van a saját egyéniségét, „másságát” megtartani, de ugyanakkor részt is kell vállalnia a közös értékek megteremtésében. Mindenki lehetőségeihez és eszközeihez mérten kell, hogy részt vegyen ebben a közös alkotó tevékenység-

ben. Elfogadó, támogató hozzáállást kell kialakítanunk és a sokszínűséggel élnünk kell, ez lehet e téren a feladatunk.

Milyen pályázati források segítik a megvalósulást?

A 2007-es európai év előmunkálatai már 2006-ban elkezdődtek. Múlt év májusban elfogadták azt a tanácsi határozatot, amely az év kereteit megteremtette, december közepére kellett elkészítenünk a nemzeti stratégiát, amelynek mentén tervezzük az évet. Bár az év keretében tervezett hat intézkedésre mindössze 130 millió forintunk van, de szerencsére rendelkezésünkre állnak egyéb kiegészítő források is.

A munkaerőpiaci alapforrásai-
ból 300 millió forintot fordítunk önkormányzati dolgozók egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos továbbképzésére, míg egy másik pályázat keretében a női munkavállalók karriertervezését, a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását kívánjuk elősegíteni. Ez utóbbira 500 millió forintos keret áll rendelkezésünkre.

Az európai év célkitűzései mentén is kiírunk pályázatokat, 40 millió forintot különítettünk el olyan civil pályázatokra, amelyek célja antidiszkriminációs munkaerőpiaci szolgáltatások biztosítása, illetve ugyanennyit tervezünk a téma médiában való megjelenésének támogatására is.

Az esélyegyenlőség kérdésében többnyire a férfiak és a nők társadalmi egyenlőségének megteremtése jut az ember eszébe. Mennyire lesz hangsúlyos ennek megoldása az európai év során?

Az a törekvés, hogy az év során egyenlő arányban kapjanak hangsúlyt a különböző típusú diszkrimi-

nációs élethelyzetek. Erre az unió is nagy hangsúlyt fektet. Emellett természetesen, hogy az egyes diszkriminációs okok háttere, a probléma társadalmi beágyazottsága más és más. Legkevesbé eddig talán a szexuális orinetációról volt társadalmi párbeszéd, a különböző vallások is úgy tűnik harmonikusan élnek egymás mellett, míg például az akadálymentesítésről, vagy a roma telepek felszámolásáról, az oktatási szegregációról eddig több szó esett.

A nemek társadalmi egyenlősége az európai év keretében kiemelt téma, külön stratégiát kellett róla írunk, a monitorozás szempontjából is külön figyelmet kell rá fordítanunk. De a kérdés azért is jelentős, mert a többszörös diszkrimináció is az év kiemelt témája. Vagyis tisztában kell lennünk azzal, hogy aki roma és nő, vagy fogyatékosan élő és nő, az duplán olyan nehéz helyzetben van, mintha férfi lenne. Egyszer s mindenkorra le kell számolnunk tehát azzal, hogy nagy kategóriákban, homogén embercsoportokról beszélünk. Ugyanúgy el kell végre fogadnunk, hogy az identitása mindenkinek sok-sok személyiség-részből áll össze, így alkot teljes egyiséget. Csak akkor tudunk harmóniában lenni magunkkal és a világgal, ha minden szempontból teljes életet élhetünk, és képesek vagyunk minden tulajdonságunkat és képességünket egyszerre kibontakoztatni és kamatoztatni.

A jogi szabályozások, elméleti megoldások hogyan ültethetők át a gyakorlatba?

A legfontosabb feladatunk elérni azt, hogy a meglévő jogi szabályozás érvényesüljön. Ehhez közérthető nyelven kell beszélni a sokszor bonyolult jogi tartalmakról, és minden olyan fórumot és információs lehetőséget szükséges felhasználni, ami rendel-

kezésre áll. Ebben a munkában nagyban számítunk a civil szervezetek, a jogvédő szervezetek és a munkavállalói képviselők, a szakszervezetek segítségére is. Az év során aktívan együttműködünk az Egyenlő Bánásmód Hatósággal is, amely a konkrét, hozzá beérkezett jogeseteket vizsgálja meg és hoz róluk döntést.

Nemrég partneri együttműködést írtunk alá az Egyenlő Bánásmód Hatóság és az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat esélyházai között. Ennek keretében a megyei szinten megtalálható esélyházak hálózata segítséget nyújt a jogesetek generálásában, illetve a jogvédő munkában. Fontos tudni, hogy minél több a jogeset, a jogértelmezés, annál jobban körvonalazódik mind a jogalkotók, mind a jogalkalmazók számára az egyenlő bánásmód valódi jelentéstartalma, annál többen és hatékonyabban fogják használni a jogérvényesítés egyes eszközeit, annál több és nagyobb volumenű elmarasztaló bírósági döntés születik, amelyek aztán visszatartó hatásuknál fogva érzékelhetően csökkentik a diszkriminációs esetek számát. Sajnos jelenleg még nem tartunk itt, de bízom benne, hogy például a közvetlen diszkrimináció esetein túl előbb-utóbb a közvetett vagy indirekt diszkrimináció eseteire is fény derül majd.

Márciusban lesz a hazai nyitókonferencia. Mi lesz a konferencia programja?

Komoly szakmai műhellyel indul a hazai európai év nyitókonferenciája március 5-én a Művészetek Palotájában, amelyet Kiss Péter miniszter nyit meg. A program összehangolása a végéhez közeledik, a koncepciónk szerint a négy kiemelt célkitűzés alapján vitatjuk meg a diszkri-

mináció és esélyegyenlőség kérdéskörét. Ez azért is jó, mert a hat terület közös pontjainak megtalálását valamint, az egyes szakterületek és képviselők együttműködését segíti elő. A konferencián bemutatjuk az Európai Bizottság által hivatalosan is jóváhagyott *Nemzeti stratégia és prioritások* dokumentumot, valamint felvezetjük azokat a témákat, amelyekre az európai év során szorgalmazott társadalmi párbeszédben kiemelt figyelmet fordítunk. A rendezvények célcsoportja a lehető legszélesebb spektrumú: a döntéshozók, a szakma, jogvédő szervezetek, szakszervezetek, munkáltatók, valamint az egyes társadalmi csoportok esélyegyenlőségét szolgáló civil szervezetek és a média.

Milyen szerepet kapnak a civil szervezetek a programok megvalósításában? Pályázniuk kell vagy más együttműködések terveznek?

Nagyon fontos szereplői a civilek az európai évnek. Képviselői részt vesznek a szakértői munkacsoportban, segítenek a kommunikációs munkálatokban, a civil és kormányzati/önkormányzati kezdeményezések és programok összehangolásában, illetve szeretnénk, ha minél több és jobb minőségű pályázatot nyújtanának be a pályázati felhívásainkra. Mint korábban említettem, lesznek olyan pályázatok, amelyek kifejezetten civil szervezetek számára készülnek, és lesznek „meghívásos pályázatok” is. Szeretnénk, ha a civil szervezetek az európai év során minél előbb kapcsolatot alakítanának ki az esélyházakkal, amelyek sok szempontból tudják a munkájukat segíteni. Ilyenek például az ingyenes jogi tanácsadás, pályázatírás segítése, rendezvények helyszínének biztosítása. Az év keretében fontos ezeknek a megyei/helyi

együttműködéseknek a megerősítése és támogatása, hiszen az erőforrások koncentrációja mindig több sikerrel jár.

Milyen szerep jut az önkormányzatoknak a célkitűzések megvalósításában?

Az önkormányzati képviselőket egyrészt megjelenik a szakértői munkacsoportban a TÖOSZ-on keresztül, másrészt az esélyegyenlőségi képzésben, amelytől sokat várunk. Egy konkrét javaslat már elhangzott részükről, amelyet a szakértői munkacsoport el is fogadott. E szerint az év során kiírandó *esélyegyenlőség terv díj* egyik kategóriája legyen az önkormányzati, ezáltal is elismerve az önkormányzatok ezen a téren tett erőfeszítéseit.

Itt szeretném megjegyezni, hogy bár az anyagi erőforrások az európai év keretében korlátozottak, mégis minden olyan kapcsolódó programot és rendezvényt örömmel fogadunk amelyek a közös célkitűzések mentén szerveződnek az év során. Számukra az Esélyév Programiroda az év logóját, illetve a nyilvánosság lehetőségét tudja biztosítani.

Milyen társadalmi, háttérintézményi, szakértői szintű „hivatalos” együttműködői lesznek a programnak itthon?

A kormányzati oldal, a civil társadalom, a társadalmi párbeszéd szereplői és a további érdekelt felek együttes konzultációja szükséges és elengedhetetlen az európai év sikerességének szempontjából. A velük kialakított kapcsolat nagyban befolyásolja az eredményességet, az aktivitást. Mivel a megkülönböztetés-mentesség és az esélyegyenlőség csak teljes társadalmi összefogással érhető el, az európai év keretében történő együttműködés minden érintett sze-

replő közös érdeke. A március 5-én zajló hazai nyitókonferenciát követően minden további részletről, kapcsolódási pontokról tájékoztatást adunk. Ez

az év elsősorban egy antidiszkriminációs szemléletalakításról, értékjavasításról és nem csak pénzről szól. Vladimir Spidla nyitókonferencián elhang-

zó gondolatával magam is egyetértek: Nem elég, ha nem diszkriminálunk. Tettekre van szükség!

Vajda Márta

Sikeres első forduló

Telepeken élők programja 2005–2006

A kétéves program zárókonferenciája február 12-én volt a Duna Palotában, amelyet Kiss Péter szociális és munkaügyi miniszter és Rauh Edit esélyegyenlőségi szakállamtitkár nyitottak meg, köszöntőt mondott Alexander Marc, a Roma Oktatási Alap igazgatója.

Kiss Péter megnyitóbeszédében kiemelte, hogy a rendszerváltás óta a telepen, telepszerű lakókörnyezetben élők lakhatási és szociális integrációja érdekében az első konkrét kormányzati lépés, a 2005-ben elindított modellértékű prog-

ram volt, amelyhez 680 millió forint költségvetési keret állt rendelkezésre. Elmondta, hogy a komplex program a 28 leghátrányosabb település felzárkóztatására terjed ki, ahol a legalacsonyabb az egy főre jutó GDP, a képzettségi szint és a foglalkoztatás. Az első részében, meghívásos pályázat keretében kilenc kistelepülés önkormányzata nyert támogatást: *Uszka, Kisvaszar, Tiszabő, Kerecsend, Dencsháza, Szentgál, Galambok, Hencida, Táska.*

Alapvető célkitűzés volt, hogy a telepeken, telepszerű lakókörnyezet-

ben élők társadalmi integrációjának feltételeit megteremtse, vonzó kép kialakításával mintát adjon a „sors-társak” számára. A tényleges integráció érdekében olyan helyi mobilizációs stratégiák készültek, amelyekben a lakhatási problémák megoldása mellett más elemek is fontos szerepet kaptak, mint a gyerekek és fiatalok iskolai integrációja, hogy az átlag állampolgárhoz hasonló eséllyel induljanak az életben. Segítette a program a felnőttek munkaerőpiacra történő beilleszkedését, elősegítette a szociális és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, valamint a közösségfejlesztést. Hangsúlyozta, hogy az önkormányzatokkal és a program megvalósításában közreműködőkkel együttműködésben elért eredmények mellett, mindezek megteremtéséhez és fenntartásához nélkülözhetetlen a társadalmi többség támogatása, hiszen mindannyiunk érdeke a rendezett és biztonságos lakókörnyezet kialakítása, közös célunk az életminőség javítása.

Rauh Edit bemutatta a 2006. november 30-án lezárult program keretében eddig elért eredményeket, és röviden vázolta a folytatást is. A megvalósult programok alapján a következő eredmények emelhetők ki: Galambokon és Táskán teljesen megszűnt a telep, Hencidán és Kisvaszaron jelentősen enyhült a romák lakhatási elkülönülése. A két év alatt összesen 38 önkormányzati bérház épült, amelyekben a korábban telepen élő roma családok kaptak otthon; 8 házat vásároltak a telepü-

Uszka

FOGALOMTÁR

Egyenlő bánásmód kontra esélyegyenlőségi politika. Sok esetben jelent problémát a fogalmak helyes értelmezése, használata, alkalmazása is. Fontos, hogy különbséget tegyünk az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőségi politika között. Az egyenlő bánásmód követelménye a diszkrimináció tilalmát szolgáló jogszabályok megalkotását és intézmények működtetését követeli meg.

Az esélyegyenlőségi politika az alkotmány szerint azt jelenti, hogy a Magyar Köztársaság köteles a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel elősegíteni. Az esélyegyenlőségi politika tehát nem esik egybe az egyenlő bánásmód biztosításával: mindazon jogi és nem jogi esz-

közöket jelenti, amelyek az élet legkülönbözőbb területein azt a célt szolgálják, hogy mindenki egyenlő eséllyel érvényesülhessen.

A diszkrimináció és az egyenlő esélyek megteremtésének területei. A diszkrimináció az élet számos területén, a többi EU-tagállamhoz hasonlóan Magyarországon is sajnálatos módon általánosan megtalálható jelenség. Elterjedtsége számokban nehezen mérhető, de a lassan növekvő számú konkrét jogeseten túlmenően egyre több vitás esetről ad hírt a média is. Ilyenek voltak, pl. a közelmúltból az akadálymentes környezettel, a családon belüli erőszakkal, vagy a roma emberek egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos hírek.

Ezekből a napvilágra került esetekből is nyilvánvaló, hogy nagyságrendileg nagyobb a diszkrimináció társadalmi jelentősége annál,

mint amire a diszkriminációs eljárások alacsony számából következtetni lehetne. A diszkriminációs ügyekben indított eljárások száma az anti-diszkriminációs jog reformjának köszönhetően növekedik, de még mindig nagyon alacsony.

A jogszabályban biztosított és a valóban megélt egyenlőség közti különbség felszámolásán Magyarországon is számos erre hivatott szerv és szervezet dolgozik. Az európai és a maga eszköztárával ezt az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség megvalósulását elősegítő tevékenységet támogatja. A már folyamatban levő és az európai év keretében létrejövő intézkedések és események szinergikus hatást érnek el, kölcsönösen támogatva, kiegészítve és erősítve egymást.

Forrás: Nemzeti stratégia és prioritások dokumentum www.szmm.gov.hu

lések belső részein, 174 házat újjátottak fel. 197, addig telepen élő embert vontak be a foglalkoztatási programba, és 25 fő tartós foglalkoztatása oldódott meg. Két településen újjátották fel az iskolát, hat oktatási intézményben eszközfejlesztésre került sor, az iskolákban integrált oktatást vezettek be (pl. Galambokon felszámolták a szegregált, cigány osztályokat), az összes településen tanoda-program indult a roma gyerekek iskolai sikerességének elősegítése érdekében. Kisvaszaron és Dencsházán közösségi házat alakítottak ki. Öt településen épült járda, pormentes út, bekötötték a családokhoz a vizet, két településen megoldották a közvilágítást. Kerecsenden gáz-gerincvezeték építettek ki.

A programban elért eredmények fenntarthatósága érdekében mind egyik településen szociális munkást alkalmaznak. A 2005-ben indult program közel 4000 – rendkívül rossz élet helyzetben élő – ember számára nyúj-

tott közvetlenül segítséget. 2006 tavaszán elindult a program második köre, amelyben már nagyobb lélekszámú települések is – Ózd, Sátoraljaújhely, Monor, Halmajugra – részt vehettek. 2006 novemberében újabb 11 tele-

pülést – Egercsehi-Szúcs, Garabonc, Hangony, Hidas, Rudabánya, Sajóhidvég, Sóshartyán, Szomolya, Tunyogmatolcs, Vasboldogasszony – hívott meg a tárca, ahol 2007. elején kezdődhet meg a munka.

Szentgál

Átadták az Esélyek Házát Battonyán

Az avatási ünnepségen a nemzeti színű szalagot *Rauh Edit*, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium esélyegyenlőségi szakállamtitkára vágta át. *Karsai József*, Battonya polgármestere (*felvételiünnök*) az Esélyek Házát a térség szempontjából lehetőségnek nevezte, ugyanis Battonya az ország délkeleti, román határészén fekszik, ahol a mezőgazdaság kivételével szinte minden más ipari és gazdasági tevékenység elsorvad. Mára jelentősnek mondható a munkanélküliek száma, a település lehetőségekre és befektetőkre vár, ehhez viszont jó szakemberek és jó pályázatok kellene... *Rauh Edit* szakállamtitkár köszöntőjében hangsúlyozta, hogy az Esélyek Háza a régió számára nem szimbólum, hanem valóság, egy lehetőség a térség felzárkóztatására. Békés a 18. megye, ahol a minisztérium megnyitja az Esélyek Házát, ez a helyszín felszereltségében és szakemberei által megfelelő a közös gondolkodásra, a rászorultak felzárkóztatására és a sikeres pályázatok elkészítésére. A szakállamtitkár megerősítette, hogy folytatják a pillanatnyilag 18 koordinációs irodával működő Országos Esélyegyenlőségi Hálózat bővítését, amelyre 45,5 millió forintot fordítanak. Az európai év magyar nemzeti stratégiájának keretében az intézkedések egy jelentős részét regionális, megyei szintre viszik, az Országos Esélyegyenlőségi Hálózaton keresztül. (Forrás: ÖNkorNET)

Fotó: György Imre

1 százalékos kampányok ideje

A civilek esélynövelését szolgáló, forrásait növelő 1%-os rendelkezés 2007. május 20-ig tart! Információk, adatok civilekről a www.nonprofit.hu portálon vagy a médiafelületeken (írott és elektronikus sajtóban) zajló kampányokból szerezhető!

A 38. Magyar Filmszemlén dokumentum kategóriában a zsüri döntése alapján Esélyegyenlőségi díjat kapott *Zsigmond Dezső*, az *Élik az életüket* című munkáért. A filmben egy család leépülésének drámai pillanatait, a nyomor világát mutatják be az alkotók. Az Esélyegyenlőségi díjat – 500 ezer forint kíséretében – *Rauh Edit*, a szociális minisztérium szakállamtitkára adta át.

Párbeszéd

Melyek az európai identitás elemei? Hogyan erősíti az európai kohéziót a kulturális sokszínűség? Miben segíthet a 2007-es európai esélyegyenlőségi év?

Ezekre a kérdésekre keresték a válaszokat a Szabó Ervin Központi Könyvtárban február 16-án, az *Európai Identitás Megerősítéséért* címmel rendezett konferencián. A rendezvényt *Kiss Péter* szociális és munkaügyi miniszter nyitotta meg, részt vett számos kiváló európai szakember: *David Martin*, a British Council igazgatója, *Suzanne Stainisiere*, a Social Sans Frontieres képviselője, *John Van Til* professzor mellett, a magyar politikusok: *Lévai Katalin* EP-képviselő, *Baja Ferenc* államtitkár.

Kiss Péter megnyitó beszédében a „2007 – az esélyegyenlőség éve” alapvető uniós célkitűzéseit, valamint a diszkrimináció és az egyenlő esélyek megteremtésének területeit mutatta be. Ismertette a hazai foglalkoztatás aktivitási rátáit, eszerint a többségi társadalom 64–65 százalékos arányban van jelen a munka világában. Kiemelte a hátrányos helyzetűek, főként a romák alacsony, 15 százalékos elhelyezkedési arányát, ami alapján a foglalkozta-

tási diszkriminációt emelte ki hangsúlyos horizontális problémaként. Ugyanakkor hozzátette, hogy vannak speciális területek, amelyek kifejezetten az egyes társadalmi csoportokat érintik, ilyenek a romákkal szembeni megkülönböztetés egyes szolgáltatások esetében, a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenségek, a fogyatékosokkal élők érvényesülését jelentő akadálymentesítés, a melegek jogainak elismerése, a családon belüli erőszak kérdése, amelyek szintén kiemelt kérdései az európai évnek. Beszédében hangsúlyozta, hogy az esélyegyenlőséget széles körű, társadalmi megrendelésé kell tenni, megteremtésébe minden csoportot be kell vonni. *Pénz, paripa, fegyver és párbeszéd* kell, amiben fontos szerep jut a civil szervezeteknek és az önkormányzatoknak egyaránt.

Az elmúlt három év alatt az Európai Unió 15-ről 27 tagúra növekedett – kezdete a ténnyel *Lévai Katalin* EP-képviselő megnyitóbeszédét. Hozzátette, hogy a csatlakozással az integráció nem zárult le, mivel az új tagállamok csatlakozásával negyedszázadon keresztül a folyamatos változás állapotában lesz az unió. Kérdés, hogy hogyan egyeztethető össze az állandó változással az integrációs törekvés? Konkrétan, hogy összetartozónak érzí-e magát egy szabolcsi roma egy brüsszeli eurokratával? Milyen

közös azonosságadata van az olasz pizza-sütőnek és a svéd heringhalásznak, egy angol, francia, magyar és román munkavállalónak? Támpontokat adhatnak az uniós összetartozás kifejezésére szolgáló szimbólumok: a közös zászlónk, himnuszunk; ünnepeink, a hasonló útlevél és rendszám-tábla, s legtöbbünk közös pénzzel fizet, amelyek mind az összetartozást erősítik.

A résztvevők egymás eredményeit tizenegy esettanulmányból ismerték meg. A szervezők bemutatták és *Kiss Péter* miniszternek is átadták a *Meséld el gyermekeidnek* című kisfilmet, amely mondanivalójával segíti a közös gondolkodást, nemzetek és emberek egymással való megbékélését. A konferenciát a Szociális Innováció Alapítvány szervezte az NCA és a British Council támogatásával.

**ÖN
KOR
KÉP**

Az esélyegyenlőségi melléklet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából készült

A mellékletet szerkesztette:
Vajda Márta